

Temat 5.: Przygotowanie szczepów do zakładania plantacji nasiennych (PN) i plantacyjnych upraw nasiennych (PUN)

Przygotowanie szczepów

Przygotowanie szczepów obejmuje kilka następujących po sobie czynności, wykonywanych w określonych warunkach przez kilka lat:

- a) wyhodowanie podkładek do szczepień,
- b) przygotowanie pędów do szczepień,
- c) wykonanie szczepień,
- d) formowanie i pielęgnowanie szczepów.

Ad. a) jako podkładek używa się szkółkowanych sadzonek wyhodowanych z nasion tych samych d-stanów, w których pozyskuje się zrazy z drzew matecznych (doborowych). Uzyskuje się przez to pokrewieństwo fizjologiczne między obydwoma komponentami, co przyczynia się do zwiększenia udatności szczepień.

Ad. b) Przez „pęd do szczepienia” rozumie się pęd pozyskany w koronie drzewa doborowego (matecznego), obejmujący 2, a czasem 3 ostatnie przyrosty roczne, z którego następnie wycina się zraz do zaszczepienia na podkładce. Pędy do szczepień wczesnowiosennych (w pomieszczeniach ogrzewanych) i wiosennych (w szkółce) pozyskuje się w lutym lub marcu, a do szczepień letnich - w dniu szczepienia lub poprzedzającym szczepienie.

Ad. c) Podkładka w momencie szczepienia wiosennego powinna być już rozbudzona. Jest to warunkiem szybkiego wypełnienia przez jej soki przestrzeni między nacięciami na zrazie i na podkładce. Szczepić należy tylko w czasie ciepłej pogody, przy dużej wilgotności powietrza. Stymuluje to wydzielanie soków przez podkładkę.

Przygotowanie podkładki do szczepienia polega na usunięciu (obcięciu) z podkładki wszystkich bocznych pędów i pączków do wysokości, na jakiej będzie wykonane szczepienie, a u iglastych także igieł do tej wysokości

Ad. d) Formowanie i pielęgnowanie szczepów. Jeżeli zraz dobrze zespolił się z podkładką i przepływ soków do zrazu jest prawidłowy, to już w 2 tygodnie po zaszczepieniu pojawiają się na nim młode igiełki lub listki. U takich szczepów po trzech tygodniach od zaszczepienia redukuje się pęd główny podkładki o 1/3 długości. Usuwa się również pęd boczny, wyrastający nad miejscem szczepienia.

Przygotowanie sadzonek

Przygotowanie to obejmuje trzy zasadnicze etapy, mianowicie:

- a) zgromadzenie materiału wyjściowego – nasion drzew matecznych (doborowych) lub z klonów plantacji nasiennej,
- b) hodowanie wielolatek,
- c) kwalifikowanie wielolatek do wysadzania.

Ad. a). Szyszki i nasiona do tego celu należy zbierać tylko w latach dobrego urodzaju. W plantacji nasiennej nasiona (szyszki) przeznaczone do założenia plantacyjnej uprawy nasiennej zbiera się klonami.

Nasiona po wyłuszczeniu przechowuje się w odpowiednich warunkach, dopóki nie zbierze się pełnego zestawu potomstwa, tzn. co najmniej z czterdziestu drzew matecznych (doborowych) lub klonów dla sosny i co najmniej trzydziestu drzew dla modrzewia, jedlicy, brzozy i olszy czarnej. (nie zaważenie puli genetycznej).

Ad. b). Sadzonki do zakładania PUN należy hodować w optymalnych warunkach, w szkółkach tradycyjnych lub kontenerowych. Szkółkuje się je po pierwszym roku oddzielnie, potomstwami, w więźbie 50 x 25 cm, zapewniając sadzonkom swobodny rozwój przez dwa sezony wegetacyjne, a potem wyjmuje każdą z bryłką odpowiedniej wielkości.

Sadzonki produkowane w systemie warunków kontrolowanych, z zakrytym systemem korzeniowym, nadają się do założenia plantacyjnej uprawy nasiennej po pierwszym roku produkcji.

Ad. c). Do wysadzenia kwalifikuje się tylko te, które mają wymaganą wysokość, pełną zdrowotność, całkowicie prostą strzałkę oraz cienkie i krótkie pędy boczne. Wszystkie zakwalifikowane wielolatki oznacza się etykietkami z numerem drzewa matecznego. Sadzonki są dokładnie mierzone co wpisuje się na karcie ewidencyjnej.

Wszystkie czynności związane z pozyskaniem, przechowaniem, wyprodukowaniem LMP wykonywane są pod ścisłym nadzorem ALP. (dopuszcza się usługowe przygotowanie całości materiału wyjściowego do zakładania plantacji nasiennych i plantacyjnych upraw nasiennych (łącznie ze zbiorem nasion i pędów do szczepień) przez sprawdzone, wyspecjalizowane jednostki Lasów Państwowych.